

NARODNI DNEVNIK

Neodvisen političen list.

Izhaja vsak dan popoldne.

Mesečna naročnina:

V Ljubljani in po pošti Din 16, inozemstvo Din 25.

Uredništvo: Wolfova ulica št. 1/I. — Telefon 213.
Upravišтво: Marijin trg 8. — Telefon 44.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.

Pisnim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor.

Račun pri poštnem ček. uradu št. 13.633.

Vlada in narodne manjšine.

Naši mladinski listi pa z njimi seveda tudi beograjski »Balkan« so silno razburjeni, ker hoče vlada vojvodinskim Nemcem zopet dovoliti njihov Kulturbund. 7e vemo, v koliko je mladinsko razburjenje pristno in odkritosrčno, pač pa vemo, da je popolnoma neumestno in deloma tudi naravnost sramotno.

Ni kmalu naroda, ki bi bil na pravilni rešitvi manjšinskega vprašanja tako zainteresiran, kakor je slovenski. Skoraj polovica našega naroda živi izven Jugoslavije in vsa ta polovica je izgubljena, če ne bo obveljalo stališče narodnih manjšin, če ne bo po vsem svetu veljal zakon o pravicah narodnih manjšin.

Zastopati popolnoma protislovensko politiko se zato pravi, nastopati proti pravicam narodnih manjšin.

Samobesbi umevno pa je, da ne morejo biti pravice narodnih manjšin v Italiji drugačne od onih v Jugoslaviji. Vse, kar zahtevamo za naše brate v Primorju in na Koroškem, vse to moramo dati tudi narodnostnim manjšinam v Jugoslaviji. Pravica je na vsem svetu enaka in če danes tudi še ne velja povsod enaka pravica, pa ni več daleč čas, ko bo veljala, zakaj demokracija je na pohodu.

Sveta dolžnost naše države je, da vedno in vedno nastopa za pravice naših bratov tam preko. Kako pa more naša država vršiti to svojo vzvišeno nalogo, če ji pa nasprotnik vedno lahko zabrusi v obraz vprašanje: Kako pa postopa Jugoslavija s svojimi manjšinami?

Ker ne trpimo dvojne pravice, ker sovražimo dvojno resnico in ker smo absolutno za naše brate v Primorju, zato smo absolutno za pravice vseh narodnih manjšin, tudi onih v Jugoslaviji!

Zato se ne obojavljamo izjaviti, da imajo narodne manjšine v Jugoslaviji vso pravico, da čuvajo svojo narodnost in da jo goje. Smatramo za nemoralne italijanske poskuse asimilacije slovenskega naroda v Primorju in zato ne moremo biti tako nedosledni, da bi bili za asimilacijo narodnih manjšin v Jugoslaviji.

Od Nemcev in Madžarov v Jugoslaviji zahtevamo le, da so lojalni državljan in da vzgajajo svoje otroke tako, da bodo smatrali Jugoslavijo za svojo domovino. Da pa to dosežemo, ni odvisno le od nemških in madžarskih starišev, temveč tudi od nas samih, ker kako naj ljubijo nemški in madžarski otroci Jugoslavijo, če bi jim pa bila ta nepravilna mačeha.

Zato v polni meri odobravamo izjavo g. Davidovića, da se bo postopalo z narodnimi manjšinami tako, kakor to določa zakon. Jugoslavija sme poznati samo enako in polnovredne državljane. Časi helotov so končani za vedno in hvala Bogu, da so končani!

Jugoslovenstvo ne opravičuje do nobenih večjih pravic, temveč samo do večjih dolžnosti. Če je Nemec ali Madžar slab jugoslovenski državljan, potem je to razumljivo, sramotno pa je, če je slab državljan Jugoslovan, zakaj v njegov blagor je ustanovljena Jugoslavija.

Nasprotniki manjšinskih pravic utemeljujejo svoje nazadnjaško stališče z nevarnostjo, ki jo predstavljajo narodne manjšine za Jugoslavijo. Gospodje, ne varajte in ne sleparite! Če bomo s svojimi tujerodnimi državljani lepo postopali, potem ti ne bodo imeli vzroka pritoževati se čez nje. Če jih bomo pa pritiskali in preganjali, potem ni čuda, če bodo klicali tuji svet proti nam na pomoč, ko si pa sami ne bodo mogli pomagati. Avstrija je bila tako slepa in nespametna, da je hotela z nasiljem ubiti nacionalno zavest. Toda vsa moč Avstriji ni pomagala in mesto narodne zavesti njej podložnih narodov je uničila sebe. Zato proč z avstrijskanščino in vse pravice narodnim manjšinam!

Imamo visoko mnenje o Jugoslaviji in zato hočemo, da bo vsak tujec o njej govoril dobro. Kakor pa nočemo, da bi veljala Jugoslavija pred svetom kot zatiralca narodnih manjšin in tudi zato

Seja ministrskega sveta.

Podpora Meštrovicévi razstavi. Igralnica na Bledu prepovedana.

Beograd, 5. avgusta. Sinoči se je vršila plenarna seja vlade, ki je trajala od 5. do 8. zvečer. O tej seji je bil izdan sledeči komuniké.

Na seji ministrskega sveta je bilo rešenih več vprašanj. Ministrski svet je naklonil odboru za svečanosti v Surdulici podporo 100 tisoč dinarjev in da bo podpiral Meštrovicévo razstavo v Ameriki.

Notranji minister Nastas Petrović je

referiral o poslih v svojem resoru. Notranji minister je zabranil igralnico na Bledu. Prometni minister Sušnik je referiral o stanju v svojem resoru, ki ni zadovoljivo. Zunanji minister Voja Marinković je referiral o svoji avdienci pri kralju. Finančni minister Spaho je izdal naredbo, da se 1. avgusta takoj izplačajo plače onim državnim nameščenim in uradnikom, ki niso prejeli plač.

Današnja sela.

Beograd, 5. avgusta. Danes od 9. do 11. ure se je vršila plenarna seja ministrskega sveta. Izdan je bil sledeči komuniké:

Vlada je soglasno sklenila podporo v znesku pol milijona Din za kritje stroškov o priliki svečanosti ustoličenja patrijarha v Peču. Dalje je odobrila vlada

podporo 10 milijonov Din za pomoč onim prebivalcem, ki so trpeli veliko škodo vsled poplave in gladi. Dr. Kulovec je referiral o prejemu svojega resora. Zunanji minister Marinković je referiral o svoji avdienci pri kralju na Bledu, o ukazih in o deklaraciji, ki jo je krona z malimi popravki sprejela.

Seja radikalnega kluba.

Beograd, 5. avgusta. Danes popoldne se je vršila v radikalnem klubu seja, kateri je prisostvovalo 90 poslancev. Pašić in Jovanović sta poslance obvestila o situaciji. Radikalni so edinstveni in splošno za najenergičnejšo borbo proti novi vladi. Ta borba bo privedla radikale k popolni zmagi. Nastopilo je več govornikov. Vsi, zlasti Srbi in Bosanci, so za odločno opozicijsko novo vlado. Med drugimi je govoril tudi Stepan Kobasica. Radikalni so sklicali za jutri še pred sejo narodne skupščine plenarno sejo kluba. Vsi radikalni izjavljajo, da mora nova vlada pasti, ker je antisrbska in antidržavna.

Beograd, 5. avgusta. Stepan Kobasica je v svojem govoru v radikalnem klubu poročal o krvavih bojih med pravoslavimi in muslimani v tuzlanskem okrožju, češ, da je to prava meščanska vojna, ker muslimani provocirajo pravoslavne. Podrobnih poročil o bojih pa nima.

SKUPNA AKCIJA PAŠIĆA IN PRIBIČEVIĆA.

Beograd, 5. avgusta. Sinoči se je vršila konferenca med Pribičevićem in Pašićem. Na konferenci, kateri je prisostvovalo tudi nekaj radikalnih in demokratskih prvakov, so razpravljali o skupni akciji Pašića in Pribičevića proti današnji vladi. Opozicija je trdno prepričana, da bo nova vlada kmalu padla.

KRVAVI SPOPADI V BOSNI.

Beograd, 5. avgusta. Radikalni klub je dobil obvestilo, da je v Bosni na nekoliko mestih prišlo do krvavih spopadov med muslimani in Srbi. To se smatra kot posledice današnje vlade. Do spopadov je prišlo, kakor mislijo, vsled tega, ker so Srbi ogorčeni, da so postali Hrasnica, Spaho in Behmen ministri.

DEMOKRATSKI KOMENTAR RESOLUCIJ HRSS.

Beograd, 5. avgusta. Današnja »Pravda« javlja, da dr. Horvat ni nastopil v Zagrebu proti Davidoviću, marveč da je bila le njegova zasluga, da se je HRSS izjavila za Davidovićevo politiko. Dr. Horvat je samo predlagal, da klub opusti zveze s komunisti. Na drugem mestu poroča »Pravda« iz Zagreba, da bodo radičevci v vsem podpirali vlado, dalje da spoštujejo zakoné in da je njihova akcija zasnovana na zakonitosti. Dalje zahtevajo radičevci, da naj bo, ako je mogoče, samo eden župan mesto štirih; ako pa to ni mogoče, pa odstopajo od tega. Komuniké plenuma HRSS-a je popolnoma jase in ni v njem nobenih nerazumljivih mest. Priti morajo le v Beograd in pričeti z delom.

pravimo, da treba dati narodnim manjšinam njihove pravice. In vlada, ki to stori, bo storila samo svojo narodno dolžnost!

Džemijet za vlado.

Beograd, 5. avgusta. Ferad beg Draga je izjavil vašemu dopisniku sledeče: Zjutraj sem prišel v Beograd z 9 prijatelji, ostalih 5 s Kenan Zijo pa prispe jutri. Jutri se bomo dogovorili o delu v narodni skupščini. Vsekakor bomo podpirali današnjo vlado in bomo glasovali za njene predloge, t. j. za dnevni red o deklaraciji. Zjutraj sem se razgovarjal z Nastasom Petrovićem, kateremu sem podal nujno interpelacijo glede pokolja v Drenici.

SEJA DEMOKRATSKEGA KLUBA.

Beograd, 5. avgusta. Po končani seji vlade so se ministri razšli v poslanske klube. Davidović je odšel na sejo demokratskega poslanskega kluba, kjer je imel 1 uro trajajoč govor, v katerem je podal razvoj pretekle krize in kako je prišel opozicijski blok na vlado. Demokratski klub je to sprejel z odobravanjem na znanje. Popoldne se bo diskusija nadaljevala in se bo prečitala deklaracija vlade, ki jo mora klub sprejeti.

RUMUNI ZA NOVO VLADO.

Beograd, 5. avgusta. Rumunski glavni odbor v Pančevu je odobril na seji politiko poslanca Zana, da se podpira današnja vlada.

KONFERENCA DAVIDOVIĆA.

Beograd, 5. avgusta. Predsednik vlade Davidović je danes pismeno pozval k sebi Voja Lazića, dr. Krafta in Ferad-beg Draga. Vsi trije so odšli ob 1 popoldne k Davidoviću. Ferad-beg Draga je izjavil, da bo jutri na seji skupščine podpiral Davidovića. Isto je izjavil tudi Kraft za nemški klub. Voja Lazić pa bo zvečer prinesel definitivni odgovor po končani seji glavnega izvršnega odbora saveza zemljoradnikov.

ZEMLJORADNIKI VSTOPIJO V VLADO.

Beograd, 5. avgusta. Zemljoradniški poslanski klub je imel včeraj popoldne in popoldne sejo, kateri so prisostvovali poslanci in člani glavnega odbora. Na seji so se vsi govorniki izjavili za vstop v vlado. Definitivna odločitev o tem vprašanju pa pade šele na današnji seji vlade.

SEJE VLADNIH STRANK.

Beograd, 5. avgusta. V klerikalnem in muslimanskem klubu, pri zemljoradnikih in džemijetu se vrše konference. Po teh konferencah se bo vršila v klerikalnem klubu konferenca opozicijskega bloka. Izdanih ni bilo nobenih posebnih obvestil, ker se bo zvečer vršila plenarna seja dosedanjeg opozicijskega bloka.

POGAJANJA Z ITALIJO.

Beograd, 5. avgusta. V soboto bodo podpisane vse sklenjene konvencije z Italijo, ki jih je sprejela nova vlada. Pogajanja z Italijo se bodo nadaljevala meseca septembra v Benetkah.

Pred sejo skupščine.

Beograd, 5. avgusta. V narodni skupščini je zelo živahno. V vseh klubih se vrše konference. Pred demokratskim kakor tudi pred ostalimi klubi stoji veliko število ljudi, ki čakajo na državne službe.

Beograd, 5. avgusta. Predsednik parlamenta Jovanović se je danes setal v predsedništvu vlade z Davidovićem, s katerim sta se sporazumela za jutrišnje delo v skupščini. G. Jovanović

je za popoldne sklical sejo šefov grup, na kateri se bodo sporazumeli za delo na prvih sejah narodne skupščine.

Beograd, 5. avgusta. Danes je Davidović pozval k sebi komisaria skupščine in mu naročil, naj podvzame za jutrišnji dan vse potrebne mere, ker se je bati, da pride do incidentov. Na seji skupščine, za katero vlada veliko zanimanje, bo 70 novinarjev in korespondentov inozemskih listov.

Radičevci bodo kompaktno glasovali za vlado.

Beograd, 5. avgusta. Danes je prišlo v Beograd 40 posl. HRSS-a. Vsi ti poslanci so odšli v svoj poslanski klub in so obenem izjavili novinarjem, da pride zvečer še 20 poslancev. Vsi poslanci HRSS 63 po številu, bodo prisostvovali delu narodne skupščine ter bodo podpirali Davidovićevo vlado, katero smatrajo, kakor pravijo za

svojo. Dalje demantirajo radičevski poslanci vesti o kakem nesoglasju v stranki in v odnosih med strankami opozicijskega bloka. Popoldne bo priseglo zadnjih 5 poslancev. Prav tako se bo vršila popoldne seja poslanskega kluba HRSS, a zvečer pridejo še ostali poslanci.

Radić na potu v Zagreb.

Beograd, 5. avgusta. Iz Pešte javljajo, da je Radić došel v Pešto na svojem potu Moskva—Zagreb. Radić se namerava vrniti na isti način, kakor je odšel. V Zagrebu se bo pojavil nenadoma.

POTNI LIST ZA RADIĆA — GOTOV.

Beograd, 5. avgusta. Kako doznaya vaš dopisnik, bo jutri izstavljen Košutiću potni list za Dunaj in istočasno tudi za Radića, da se vrne v domovino. Njegov povratak je pričakovati v začetku prihodnjega tedna, takoj po odložitvi seje narodne skupščine.

ŠE PET RADIČEVCEV PRISEŽE!

Beograd, 5. avgusta. Tekom današnjega dne bo priseglo še 5 radičevskih poslancev, ki so prišli včeraj zvečer v Beograd.

PRAVDA O POLOŽAJU.

Beograd, 5. avgusta. Današnja »Pravda« piše, da obstoji danes glavna slabost radikalov v tem, da ne morejo niti iz širšega niti iz ožjega bloka iziniti nobene druge stranke in da so radikalni radi tega obsojeni na smrt. Danes ob 9. dop. se vrši konferenca radikalov, na kateri se bo po včerajšnjem sestanku med Pašićem in Jovanovićem razpravljalo o vprašanju ostavke g. Jovanovića in o odstopitvi vsega predsedništva narodne skupščine.

NOVI BOJI Z BOLGARSKIMI ČETAŠI

Beograd, 5. avgusta. Iz Štipa javljajo, da so nove čete makedonstvujuših prišle na naše ozemlje. Vodja prve čete je Stojan Vrdisa, druge pa Pan Zaganti. Pri selu Palač se je vnel boj med bolgarskimi in našimi komiti. V boju sta bila ubita 2 bolg. komita in dva naša državljana, ki sta bila ustreljena iz zasede.

PATRIJARH DIMITRIJE PRI DAVIDOVIĆU.

Beograd, 5. avgusta. Danes ob 8. uri je pravoslavni patrijarh Dimitrije posetil predsednika vlade Davidovića. Kakor doznajajo, je patrijarh dolgo diskutiral s predsednikom vlade glede programa svečanosti ustoličenja patrijarha v Peči, ki se bo vršilo dne 28. t. m.

KORUPCIJSKI FOND.

Beograd, 5. avgusta. Pred kratkim so prišli na sled precej nečedni aferi. Bivši minister Stojadinović je namreč odredil, da morajo oni zavodi, katerim je zaplenjeno kako blago, plačati 2 in pol odstotka od zaplenjenega blaga. Ta denar pa je Stojadinović uporabljal za dispozicijski fond, da je vzdrževal s tem denarjem nekatere liste, osebe itd. Vlada je imenovala posebno komisijo, ki naj afero razčisti. Za to afero pa so doznali radi tega, ker je neko društvo zahtevalo od finančnega ministra, naj ukine ta nezakonit davek.

Komu verjeti?

Beograd, 5. avgusta. Včeraj sta posetila g. Pašića Laza Marković in Kojić in mu poročala o uspehu svoje mislije v Zagrebu. Izjavila sta, da je položaj opozicije ugoden. Pristaši današnje vlade pa trdijo, da Marković in Kojić v Zagrebu nista uspela.

NEMŠKA DELEGACIJA PRISPELA V LONDON.

London, 5. avgusta. Danes ob osmih zjutraj je prispela sem nemška delegacija, ki jo vodi dr. Marx. Na sestanku, ki so se ga udeležili Macdonald, Herriot, Theunis, De Staiani in ameriški zastopnik, je bilo sklenjeno, da se vrši prihodnja plenarna seja konferenec v sredo. Na to sejo bodo povabljene tudi Nemci. Sklenjeno je bilo dalje, da bo izročen na tej seji Nemcem protokol o sklepih zaveznikov z ozirom na izvedbo Dawesovega načrta. Nemci bodo le na kratko pozdravljeni, na kar jim bo takoj izročen omenjeni protokol. Končno bi se določil še dnevni red seje, na kateri imajo Nemci predložiti svoje protipredloge. Macdonald je odločen, da ne podvzame vse potrebne korake, da ne pride pri pogajanjih z Nemci do nobenih neprijetnih nesporazumov. Po njegovem mnenju bi imele še biti največ dve do tri plenarne seje Londonske konference, na kar bi bila konferenca zaključena.

ODMEVI MUSSOLINIJEVEGA GOVORA.

Rim, 5. avgusta. Vojaški krogi so z Mussolinijevim govorom zelo nezadovoljni, ker hoče Mussolini militarizirati fašistovsko milico in dati njenim oficirjem isti rang ko aktivnim. Vsled odpora vojaških krogov je moral Mussolini odgoditi militarizacijo milice. Vsled milice je zašel Mussolini med dva ognja. Opozicija zahteva ukinitve milice, dočim vojaški krogi njeno militarizacijo odklanjajo.

VATIKAN VSTOPA V SVETOVNO POLITIKO.

London, 5. avgusta. V krogih konference se opaža živahno delavnost rimske kurije. Kakor se v dobro poučenih krogih trdi, ima dobiti Vatikan mesto v svetu narodov. Proti tej nameri je ostro nastopil Herriot.

Borzna poročila.

Beograd, 5. avgusta. Dunaj 11.65 11.66, New York 82.20—82.30, Praga 244.75—245.25, Milan 360—361, London 366—367, Curih 15.45—15.50.

Curih, 5. avgusta. Beograd 6.45 (denar), Dunaj 75/4, Trst 23.40 (blago), Pariz 28.85 (blago), New York 533.50 (blago), Praga 15.82 (blago), London 27.75 (blago).

Trst, 5. avgusta. (Predborza.) Beograd 27.60—27.70, Dunaj 325, Pariz 122—122.75, New York 82.80—87.50, Praga 68, London 101.65—101.85.

Dunaj, 4. avgusta. Beograd 855, Trst 3079, Pariz 3752, New York 70.935, Praga 2105, London 315.000, Curih 13.269.

Besede in dejanja.

Besede: zakon red in pravica stoji na čelu programa nove vlade.

O veljavnosti tega gesla pa pravi in kaže sledeče dejanje:

Na važnem in odličnem mestu direktorice državnih železnic v Ljubljani službuje že dolgo časa priznan izvrsten strokovnjak in vester uradnik B. Tik pred svojim odstopom pa je minister Popović brez navedbe vzroka odstavil uradnika B. in imenoval na njegovo mesto uradnika N. Sposobnosti in strokovnega znanja uradnika N. nečemo ocenjevati. Toliko pa moremo reči, da je uradnik B. v vsakem oziru bolj kvalificiran. Pa g. N. sploh ni bil imenovan na mesto uradnika B., ker bi bil od njega bolj sposoben, temveč imenovanje se je zgodilo zato, ker se je N. v ugodnem trenutku peljal v Beograd in pravočasno menjal svojo politično barvo. Tako je ponesel N. s seboj priporočilo slovenske Samostojne dem. stranke in minister Popović ga je moral imenovati.

Nenadoma pa pride nova vlada. Novi prometni minister takoj razveljavi imenovanje prejšnjega ministra in uradnik B. pride zopet na svoje mesto. Uradnik N. pa zopet hajdi v Beograd do najvišje strankine instance, ki je da la Sloveniji štiri ministre in glej, za par dni je prišel iz Beograda nov dekret in namestitev uradnika B. je bila zopet razveljavljena in na njegovo mesto je bil zopet imenovan uradnik N.

K takemu početju bi bil pravzaprav vsak komentar odveč, vendar pa mislimo, da ne moremo in ne smemo na tako postopanje vlade molčati. Kdo pa naj ima vendar še avtoriteto pred vlado, če bo ta izdajala vsak teden drugo odredbo. Kakšne uradnike bomo pa imeli, če bo uradništvo videlo, da se nagaja samo kameleonstvo?

Upamo zato, da napravi vlada red in da prihrani javnosti in sebi tako blamažno menjanje imenovanj.

Ali pa so morda bile besede o redu in pravici le fraza?

Ameriške predsedniške volitve.

Po 103 glasovanjih je postavil demokratski konvent za svojega predsedniškega kandidata I. V. Dawisa, za podpredsedniškega kandidata pa guvernerja države Nebraske Oh. W. Bryana. Na ta način so hoteli pridobiti demokracijo za sebe tako veliki kapital, ko tudi srednje sloje. Predstavnik velikega kapitala je namreč Dawis. Leta 1921 je bil še ameriški poslanik v Londonu. Kljub uspehom pa je to svojo službo pustil in postal raje advokat velekapitalista Morgana. Demokrati upajo zato, da bo velekapitalist smatral Dawisa za svojega moža. Bryan pa je zastopnik farmerjev in je že opetovano nastopil kot odločen nasprotnik velekapitala. Izgleda pa, da niso farmerji s kandidaturom Bryana potolaženi in tako je dejal nek njihov voditelj: »Farmerji ne kupujejo krave zaradi njenega repa!«

Republikanska stranka je hotela uporabiti isto taktiko ko demokratska stranka. Ker pa je senator Borah, ki je veljal kot levčar, svojo podpredsedniško kandidaturu odklonil, je bil imenovan za kandidata Dawes, ki je znan konservativec. Vsi njegove kandidature so velekapitalisti popolnoma potolaženi, zlasti še, ker je republikanski predsedniški kandidat in sedanjí predsednik Coolidge že dokazal, da zna varovati težnje velekapitala.

Ob pričetku volilne kampanje so bili izgledi republikancev zelo slabi in v New Yorku so mešetariji za stave stavili 1 : 6 v korist demokratov. Skoraj pa se je to spremenilo.

Med vojno se je farmerjem silno prigravalo, da sejejo pšenico. Farmerji so to storili. Ker je po vojni cena pšenice zelo padla, so prišli farmerji v nadvse težaven položaj. V zadnjem času pa je pričela cena pšenice nakrat silno

rasti in farmerji so sedaj potolaženi in volilni izgledi republikancev so se zelo popravili. Republikanska stranka je dalje srečno likvidirala petrolejsko afero in s spretnim manevrom pridobila za sebe tudi organizacijo Ameriške legije, bivših vojakov, ki ima več tisoč članov. In danes sprejemajo v New Yorku mešetariji, ki nimajo navade izgubljati svojih stav, stave v korist Coolidge-a že v razmerju 1 : 3.

Na tretjega kandidata La Follette-a se ne stavi. Da bi zmagal ni verjetno, pač pa je mogoče, da bo združil na sebe toliko glasov, da ne bo dobil noben njegov protikandidat potrebne absolutne večine. Njegova kandidatura pa je pomembna zato, ker skuša La Follette z njo postaviti in vvesti princip tretje stranke. Dosedaj so se sicer vsi ti poskusi ponesrečili, toda mnogi znaki govore za to, da bi se moglo La Follette to sedaj posrečiti. La Follette razvija živahno agitacijo in je v zadnjem času pričel oster boj proti sladkornemu trstu. To mu prinese sicer mnogo simpatij, pa tudi močne nasprotitve, ki bi mogli z lahkoto odtehati slučajne pristaje. Zakaj zaenkrat je Amerika še vedno dežela, v kateri imajo prvo besedo trsti in finančniki.

Delavske organizacije so se večinoma izrekle za La Follette, velik del ameriškega delavstva pa sploh ni organiziran v delavskih organizacijah, v katerih se giblje samo slabo plačani in neusmiljeno izrabljani izseljenec. Ameriški delavec pa je vedno kandidat za buržuja in zato nimajo zanj radikalna gesla privlačne sile.

Zato bodo tudi ameriške volitve prinesle zmagano sigurno kandidatu velekapitala.

Drobne vesti.

Vatikan za bivšega cesarja Zito. Predlogu »Messagera« se je pridržalo glasilo Vatikana »Osservatore Romano«, ki pravi, da vrne Italija Ziti neno vilo pri Viareggio.

Nepopolniličiv. Profesor madžarske gimnazije v Košicah na Slovaškem je bil upokojen, ker je še vedno učil, da pripada Slovaška Madžarski, y kateri vlada Oto II, sin Zito.

Francoski manevri letos odpadejo, ker so izdatki preveliki.

Francoska zbornica je sprejela zakon o uvedbi osemurnika na železnikih.

Vse komunistične manifestacije, ki bi se imele vršiti ob priliki stavke v Sleziji, je poljska vlada prepovedala. Vlada je vsled tega povsod popoln mrt.

Na Madžarskem je bilo leta 1923 7000 konkurzov. Računajo, da jih bo letos najmanj še enkrat toliko.

Turška vlada je začela z nacionalizacijo železnic.

S prvim avgustom je bil na Poljskem vpeljan tobačni monopol.

Japonska je prepovedala uvoz luksuznih izdelkov. Prepoved velja tudi za ruski Sahalin, ki je okupiran od Japonske.

Na dunajskem pokopališču zgrade perzijsko mošejo. Inicijativa za to je dal perzijski poslanik Mustafa Han kateremu sta pred kratkim umrla dva sorodnika in ki želi, da bi bila ob pokopani po običajih perzijske vere. Dunajski magistrat je zgraditev mošeje že dovolil.

Klerikalci povsod enaki. V Londonu se je odigral pred dnevi značilen dogodek. Dekan Westminsterse opazije je prejel prošnjo, da bi se vzdržala tudi velikemu pesniku Byronu spominska plošča. Prošnjo so podpisali med drugimi tudi lord Balfour, Asquith in Lloyd Georges. Kljub temu pa je bila prošnja odbita, ker da bi Byronova spominska plošča onečastila sveti prostor.

Nemški socialisti in svetovna vojna.

Avstrijski socialisti in vsa nemška internacionalna so te dni navdušeno praznovali spomin velikega Jauresa ki je bil pred desetim leti ubit v Parizu, ker je bil odločen nasprotnik vojne. Proslave Jauresovega spomina so bile v Nemčiji tako slajne, kakor da bi bili Nemci najboljši zastopniki Jauresovih idej. Toda še pred vojno, še bolj pa med vojno so nastopili Nemci čisto drugače in zato ne bo napadeno, če jih opominemo na njihovo vojno navdušenost.

Se kratko pred pričetkom svetovne vojne se je izrekel na zaslugi Jauresa francoski socialistični kongres za splošno stavko v slučaju, da bi izbruhnila vojna. To resolucijo je tedaj odločno pobijal socialist Guesde, ki je poudarjal, da se sme generalna stavka izvesti le, če jo bodo izvedli tudi Nemci. »Kako morete lamčiti, da bodo Nemci to tudi storili? In če Nemci tega ne store, ali naj bo Francija brez boja plen nemške soldateste?« Tako je Guesde pravilno spraveval socialistični kongres. Vseeno je bil kongres za Jauresovo stališče.

Guesde je imel dosti vzroka, da ni Nemcem zaupal, kajti Nemci so od nekdaj odklanjali proglasitve splošne stavke v slučaju vojne. Liebknecht je nazval že leta 1889 tako generalno stavko žalostno frazo, nemški socialist Auer pa je dejal leta 1891, da je generalna stavka generalni nezmišljen. Tudi sam Bebel se je izjavil na kongresu leta 1906 v Mannheimu in leta 1911 v Jeni proti splošni stavki, ker da bi privedla, ker da bi bilo za njo le malo ljudi.

Pod pritiskom mnenja socialističnih strank evropskega zapada je morala tudi nemška socialna demokratična stranka sprejeti končno protivojno stališče. Toda niti na kongresu v Baslu leta 1912, niso se hoteli nemški sodruzi obvezati, da bodo z generalno stavko preprečili izbruh vojne. Njen zastopnik Haase je podal samo papir-

nato izjavo, da bodo Nemci storili svojo dolžnost, ni pa hotel prevzeti nobene konkretne obveze. Oglašala »e je svetovna vojna. Nemška socialna demokratična stranka je sklicala tedaj dne 25. julija velik shod, ki je izjavil, da nemško delavstvo noče vojne. Nato je bil napovedan nov shod za 2. avgust. Ta shod pa se ni vršil, ker je bila nemška mobilizacija v tem že razglašena in so sodruzi že z navdušenjem marširali v vojno.

In v nemškem parlamentu? Dne 4. avgusta je bila odprta znamenita vojna seja nemškega parlamenta. Cesar Wilhelm je imel tedaj svoj znani govor, tekem katerega je dejal:

»V usodnem času sem zbral okoli sebe zastopnike nemškega naroda. Moj vzvišeni zaveznik cesar in kralj Franc Jožef je bil primoran zagrabiti za orožje. S težkim srcem sem moral mobilizirati svojo armado proti sosedom. Ključem narodom in knezom nemške države: Sklenite vse ukrepe soglasno in hitro — to je moja vroča želja. Ne poznam več strank, poznam samo Nemce. V dokaz tega, da ste trdno odločeni iti z menoj, složni v smrti, brez razlike na stan in rojstvo, pozivljam predsednike strank, da stopijo naprej in da mi v znak svoje obljube podajo roko.« Predsedniki so pristopili in cesar je dal vsakemu roko, tudi socialno demokratičnemu. Tekom debate pa je izjavil predsednik socialno demokratičnega poslanskega kluba Haase, da glasuje njegova stranka ne glede na njeno načelno stališče proti vojni za vse zahtevane vojne kredite in da spremlja vse v boji odide vojake brez razlike na njihovo strankarsko pripadnost z vročimi pozdravi.

Tako se je obnašala nemška socialna demokracija v odločilnem trenutku! In to ne sme biti pozabljena niti ob desetletnici umora Jauresa.

Politične vesti.

metode fašistovske vlade, ko je vendar fašizem mnogo pomagal zmagati pri Vittorio Veneto do njene veljave in tako rešil bojevnike pred zasledovanjem prevratnih strank. V svojem govoru je Mussolini izjavil, da ga zborovanje bojevnikov spominja na nedavno zborovanje poplarske stranke v Turinu. Več drugih govornikov je zahtevalo, da se razčisti sedajni položaj fašistovske stranke. Nekateri so se izrazili proti nezakonitostim in nasiljem.

Grško-nemški incident. Novi nemški odpravnik poslov v Atenah, v. Schön, s' nemškega poslanika v Parizu ob izbruhu vojne je poslal pred dnevi grškemu zunanjemu ministru francosko in nemško besedilo svoje poveljnice. Ko ga je nato vprašal grški zunanji minister zakaj da je predložil tudi nemško besedilo, ko vendar francoski tekst popolnoma zadostuje, je odgovoril dični nemški šovinist, da ni francoski jezik več diplomatski jezik in da se nemški poslanci zato povsodi, tudi v Parizu, poslužujejo le nemškega jezika. Od kar je svetovna vojna izbruhnila, da je francoski jezik postal bitni diplomatski jezik. Grški zunanji minister je na to odgovoril, da more vsaka država urediti svoje razmere kakor hoče in si izbrati diplomatski jezik, kakor ji je po volji, da pa je v Grčiji diplomatski jezik francosčina in se morajo zato v Grčiji diplomati posluževati francoskega jezika. Gospod v. Schön je nato odpotoval. Tako zagrizeni so Nemci še danes in vendar se upajo kričati o francoskem sovražizmu.

Komunistični nemiri v Nemčiji. Ob priliki spominskega dne žrtvam vojne je prišlo v Nemčiji do krvavih spopadov med komunisti in nacionalisti. Zlasti težki spopadi so bili v Berlinu, kjer so priredili komunisti 11 velikih manifestacij. Prepevali so revolucionarne pesmi in komunistična množica hotela razbiti zborovanje nacionalistov. Vsi tedaj je prišlo do težkih spopadov med komunisti in policijo, tekem katerih je bilo nad 300 ljudi ranjenih. Več policijskih stražnikov je bilo z noži zabodeno. Policija je aretirala 46 komunistov. Težki komunistični nemiri so se vršili tudi v Drazdanh. Tu pa so bili nacionalisti v premoči in komunistični napisi so bili strgani.

Prosveta.

Bodoča koncertna sezona. Jesen se bliža in z njo bodoča koncertna sezona. Umetnost bi bilo, da bi se sklical sestanek vseh korporacij in posameznikov, ki namenjajo tekem sezone prirediti v Ljubljani koncerte. Napravil naj bi se načrt, po katerem bi bili datumi koncertov že vnaprej določeni, da ne bi prireditve sebi na škodo med seboj kolidirale. V enem tednu trije koncerti, potem zopet tri tedne nobenega, tako ne pojde več.

Kuža in muca. Kuplet iz Fr. Milčinskega igre »Mogočni prstan«. Uglasbil Viktor Parma. Založila in izdala Zvezna tiskarna v Ljubljani. Kuplet za dvospev, komponiran v plesnem žanru za lahko glasbo. Klavirski stavek je tako priročen, da ga obvlada kdor le količnik igra klavir. Skladba bo dobrodošla društvom za zabavne večere. Litografija in zunanja oprema izdaje ste čedni. Napročaj v Zvezni knjižarni v Ljubljani.

Fr. Podrekarjeve karikature Mateja Hubada. Emilia Adamčič, Zorka Prelovca in Ivana Dražila ima v zalozi Zvezna knjižarna v Ljubljani. Pevskim društvom in zborom jih priporočamo v nakup za okrasitev društvenih prostorov. Razglednice so zelo poceni, pri večjem naročilu znaten popust.

Tisoč in ena noč. Sopek pravilic iz jutrovega. Jugoslovanski mladini povil Andrej Rapč. Izdala Učiteljska tiskarna v Ljubljani. Knjiga velja 28 Din. Str. 115. Šest povestic. — Solnca nam daje, slik s svetlimi barvami, da nas dvignejo iz težkih čustev povojne dobe, ki jo čutimo tudi mi malčki, ki nam ubija vse tisto lepo in dobro, kar hoče kiliti v naših dušah. — Oa, solnca in svetlih slik se hoče naši mladini, ki naj ji dvigajo fantazijo in pospešujejo plemenite kili lepote in dobrote v mladih dušah. — Temu popolnoma odgovarja Rapčeva knjiga, ki je šele prvi del mladinskih spisov iz Jutrovega, z vsemi časi tamnošnje dežele. Za enkrat nam jih je dal šest: Ribič in duh. — Zgodba o grškem kralju in njegovem zdravniku Dubanu. — Čarobna svetilka. — Zgodba o petem brčevnem bratu. — Pomorščak Sinbad. — Najdenčki. Vse so lepo ilustrirane, tako da otrok vidi tudi v podobi, kar bere. Silke so prav izborno pogodne in so del našega ilustratorja Ivana Erbeznika. Knjiga je elegantno opremljena in vezana na hrbtu v platno, da bo tudi našim knjižnicam streženo glede trpežnosti ter so jim prihranjeni stroški za novo vezavo. Delo toplo priporočamo.

V »Mali Pesmarici«, ki se dobiva v Zvezni knjižarni v Ljubljani je natisnjenih v posameznih vezikih 13 najlepših moških zborov in kvartetov, katere povsodi radi prepevajo. Zepna oblika »Male pesmarice« je zelo prišrna.

To in ono.

Dober odgovor. V Monakovem se je pripetilo sledeče: Tramvaj vozi iz notranjosti mesta. Pred njim sredi tira vozi lepo počasi kolesar. Voznik zavzorni in se bliža kolesarju. Kolesar vozi mirno dalje sredi tirov, kakor da se ne bi nič zgodilo. Voznik zvoni in zvoni. Kolesar se ne zmeni. Tedaj udari voznik z vso silo po zvoncu, pa kolesar se še vedno ne zmeni. Voznika pograbí sveta jeza in ves ogorčen zakliče kolesarju: Tepec, neumni, ali se ne moreš umakniti? Kolesar se prezirljivo obrne in reče: »Jaz se že lahko, ampak Ti se ne moreš.« Reče in se vadi dalje mirno sredi tira.

Kongres črne rase. V New Yorku se je prišel v nedeljo svetovni kongres črnega plemena. Za predsednika kongresa je bil izvoljen znani črni agitator in takozvani predsednik afriške republike Mark Garvey. Na dnevnem redu kongresa so politična, gospodarska in kulturna vprašanja črnega plemena. Kongres bo poslal predsedniku Amerike petico za ustanovitve svobodne republike črncev v Liberiji v Afriki. Enaka petica bo v imenu dveh milijonov črncev Zgornje Indije poslana angleškemu kralju in britanskemu parlamentu. Kongres bo končno ustanovil svetovno zvezo črncev za zavarovanje njihovih pravic. Kongres je bil odprt z manifestacijskim sprevodom črncev po newyorških ulicah. Spreveda se je udeležilo na tisoče črncev in v sprevedu je igralo 16 godb sestavljenih izključno iz črncev.

Bavarci pijejo največ. Največ piva vspejajo Bavarci in sicer toliko, da pride na vsakega Bavarca letno 255 litrov. Na fionlandskem so veliko slabši pivci, ker na vsakega Holandca pride letno samo 207 litrov. Angleži so se v pivski popravili. Pred desetimi leti je prišlo na Angleža samo 120 litrov, danes pride že 148 litrov. V pitju žganja in likerjev prednjači Nemčija, kjer se letno spije 500 milijonov litrov žganja. Na drugem mestu je Francija s 300 milijoni litri. Pred prepovedjo alkoholnih pijač se je spilo v Ameriki 286 milijonov litrov žganja. Danes se ne spije niti en liter. Tako pravi namreč statistika. Da pa v tem slučaju statistika ni pravilna, izpričujejo razni pijačarji, ki so v Združenih državah vedno bolj pogosti. Največ vina spije Francija, letno namreč nič manj ko 4000 milijonov litrov. Na vsakega Francoza pride torej letno več ko 100 litrov vina. Kolkto se spije v Jugoslaviji, tega žal statistika ne pove. Pa tudi brez tega vemo, da zadosti in da bi v pitju Slovenci gotovo odnesli svetovni rekord, če bi se tudi v pitju tekmovali.

Bolši Zvan:

Maščevanje.

(Resnična zgodba.)

Ko so mi sporočili, da je umrl starí Drenovec, sem se spomnil dogodka, ki mi ga je pravil pred leti.

Na velikem dvorišču pri Drenovčevih stoji še danes mogočen, košat oreh, pod katerim je najraje posedal stari mož in kadil kratko pipo. Če je bil mogoč, me je povabil tako-le ob počitnicah k sebi in pripovedoval svoje doživljaje iz tistih časov, »ko je bilo še dobro na svetu, ali pa tudi hudo, kakor je imel navado reči.

— Kako je bilo tisto z vašo lubeznilo, oče?«, sem ga nekoli vprašal.

— E, nerodno je bilo, nerodno. fant moj. Kaj takega bi se ti ne upal nikdar storiti. Vidiš, jaz pa sem se pogljal za dekletovo čast, četudi je bil tisti, ki jo ji je hotel vzeti, sam grof.

Starcu so se zabliščale oči v neki čudni bojevitosti. Stresel je pepel iz pipe, izvelikel mehur in, ko je basal tobak v pipo, je jel pripovedovati:

»V jeseni je bilo in ajdo so želi. Bilo je dosti dela doma, a zraven tega je v gradu zvonilo na tlako. In kaj si hotel? Graščak je prvi, potem si šele ti, uboga kmečka para. Pa sva morala z Borštnerjevo Franco pustiti delo doma in oditi v grad. Lepo dekle je bila ta Borštnerjeva. Ne bom lagal, ampak pol fare je obračalo oči za njo. Da si jo videl take-le ob nedeljah, ko je šla od rane maše! Kot, da bi jo iz škatlice vzel. Zametno jopo je nosila in pisano krilo, za pasom pa je imela zataknjen rožmarinov včelček, a iz maše knji-

žice, ki jo je tiščala v roki zavito v bel robec, se je šopiril rozenkrav. Njen obraz pa je bil, kakor pravkar razvelja rdeča vrtnica, iz katere je kipele najbujnejše življenje. Ko sem prišel prikrkat pod njeno okno in zaukal, da se je razleglo po dolini, je dejala, da sem zal fant in da nima ničesar proti temu, če pridem včasih malo povasovat. Hodil sem pod njeno okno tako dolgo, da so se našli in Borštnerjevi dogovorili, da bo Francka moja žena.

Od tedaj sem gledal, da sva šla s Franco vselej skupaj na tlako v grad in zvečer zopet domov. Saj drugače nisva imela dosti časa za razgovore.

Pa ti je vrgel rajnki grof Jožef oko na mojo nevesto. Nekega lepega dne je prišel na polje med ženice tako naglo, da so ženske prestrašene odskočile. Jaz, ki sem vezal snopce za ženčkam, sem ostal miren in se nisem ustrašil Iskrege grofovega konja. To je menda tega gospoda ležilo in odurno me je vprašal cigav da sem. Povedal sem mu, nakar se je grof silno začudil, v nasmešljivi in se obrnil k ženčkam. Opazil sem, kako pogleduje Francko, ki je sramežljivo povešala pogled k tlem. Mislim, da se je takrat začelo med grofom in menoj nepomirljivo sovraštvo.

Se tisti večer je bilo naročeno oskrbniku, naj pridrži Francko v gradu še potem, ko bodo ostali tlačani že odšli, češ, da bo pomagala v kuhinji. Francka se je začudila tej nenavadni odredbi oskrbnikov, vendar se ni upala ugovarjati in je samo meni sporočila, da zvečer ne moreva skupaj domov, ker ostane ona v gradu. Jaz pa sem se ji zaklel, da jo bom čakal tako dolgo pred grajskimi vrati, da bo prišla. Neskončno hvaležno me je pogledala in tega pogleda dolgo nisem mogel pozabiti.

Ko je bilo z grajskim zvoncec dano znamenje, da je delo tlačanov dovršeno, sem se skril v gosto grmičevje pred vhodom v grad in potrpežljivo čakal. Davno se je bilo že stemnilo in v gradu so prižgali luči. Jaz pa sem čakal in opazoval luno, ki je lela lezti nad obzor. Čakal sem dolgo. Vsepoval se je bil naselil nočni mir, le tu pa tam je zaukal še kak fant, ki se je vračal od svojega dekleta. Začelo me je skrbeti. Po glavi mi je roljalo tisoč misli in ko sem pomislil, da bi morala postati Francka grofova igraca, me je dušilo v prsih in v oči so mi šlele solze.

Slednjič se začujejo po grajskem vrtu koraki. Napel sem ušesa in zdelo se mi je, da nekdo polglasno joka. Strašna slutnja me je prevzela in planil sem kviku ter pohitel proti vratom. Bila je to ona. Toda kakšna! Razkuštranih las in z raztrgano bluzo. Ob luninem svitu sem opazil, da ji krvavi obraz. Hotel sem mimo nje naravnost v grad, da poiščem grofa in ga zadavim. Ali ona se je vrgla pred moje noge, jih objela z obema rokama in me prosila, naj beživa iz onega prokletega mesta. Daleč zunaj na polju sva že bila in v vasi so se jeli oglašati petelini, ko mi je ona pripovedovala za mene najstrašnejšo povest, kar sem jih kdaj čul.

»Zapovedali so mi, da moram pospraviti grobove sobo. Ko sem vstopila, je on stal skrit za vrati. Planil je k meni, me zgrabil za roko. Jaz sem... z vsemi... močmi... brani... ali on je bil... močnejši. Vrgel... me... je, ah, ne morem govoriti! Razpraskala sem mu obraz, grizla ga v roke, on me je tiščal s pestjo v obraz. Bog mi je priča, da nisem kriva. Ne boj se, nikdar ne poslanem tvoja ženala

Tako je govorila, v meni pa je vse vrelo od gnjeva. Prisegel sem, da se maščujem nad pohotnežem in prilika za to se mi je kmalu ponudila.

Grof Jožef je priredil lov in je pozval zato v grad več mladih gonjačev, med drugimi tudi mene. Zamislil sem strašen maščevalen načrt in se na tihem veselil, da se bom pogovoril z grofom med štirimi očmi.

Ob prvi jutranji zori so zapeli po grajskem dvorišču lovski rogovi in kakih trideset lovcev in do dvajset gonjačev je bilo, pripravljenih na odhod. Lovci so bili večinoma na konjih, a mi, gonjači s psi smo morali seveda hoditi peš. Grof je jezdił svojega vranca.

Ko je vželo solnce, so bili lovci že na svojih mestih in kmalu so se čuli prvi streli. Gonjači so zagnali divji krik in preplašena divjačina je bežala vsekrižem. Jaz sem stal na neki krizpoti nad globokim jarkom in mislil, kako bi se sestal z grofom na samem. V tistem trenutku je že stal pred menoj na konju in me divje gledal.

— Zakaj ne goniš? — je zarezal.

— Ker se mi ne ljubi, — sem mu drzno zabrusil v brk.

Tedaj pa je zavihlel bič, katerega je pogetnil izza škornja in zamahnil. Umaknil sem se pravočasno udarcu, se vzpel na prste, pograbil grofa za roko in že sem ga imel na tleh pod seboj. Zaril sem mu svoje prste v vrat, da mu je jemalo sapo.

Ali te končno imam, pes! —

Tedaj pa sem začul za seboj korake. Eden od lovcev se je bližal. Udaril sem grofa s pestjo po glavi in ga pustil nezavestnega na tleh. Spustil sem se v jarek, a od tam sem bežal naprej v gozd. Dolgo, dolgo sem hodil, dokler se nisem izmučen zgrudil v sesje in zaspal. Ko sem se prebu-

dil, sem uzrl zvezde nad seboj. Dvignil sem se in se napotil proti domu, kamor sem prišel šele proti jutru. Povedal sem očetu, kaj sem napravil. Nisem imel časa poslušati, kaj poroče on na to. Odhitel sem pod Frankino okno, da ji rečem zadnji zborom. Obupno je vila roke in me prosila, naj ne hodim proč, toda misel na grofovo maščevanje me je gnala od tod. In šel sem in nisem videl Francke več. Potoval sem dolgo, sem sem hodil in slednjič prispel v Franco.

Tam sem vstopil kot dobrovoljec v legijo tujevc in se klatil skoro 15 let po raznih kraljih v kolonijah. Stokrat sem gledal smrti v obraz in rad bi bil umrl, ker me je mučila misel na dom in na mojo nevesto, toda ostal sem živ in se po dolgem času napotil v domovino.

Doma nisem našel več očeta, mati mi je umrla že poprej. Tudi Francke ni bilo več, ker jo je kmalu po mojem odhodu pobrala sušica. Pričakoval sem, da bom imel opravka z oblastmi. V svoje veliko začudenje pa sem zvedel, da o tistem dogodku med menoj in grofom Jožefom ni vedel nihče nikogar in so samo govorili, da se je grof na lovu pri padcu ponesrečil. Bolehal je nekaj časa, slednjič pa je dobil pljučnico in umrl. Zakaj ni hotel govoriti o najlnejšem spopadu na lovu, to danes pač razumem. Do sem vedel takrat, bi se ne bi ganil od doma in bi bilo vse dobro. Tako pa so ljudje različno ugibali o mojem nepričakovanem odhodu.

Tako je to bilo, fant moj. Sedaj sem star in me moči zapuščajo. Dolgo ne bom več. Ti pa si zapomni, da smo včasih fantje znali vse drugače braniti čast deklet, kakor jo znajo danes.

Kako se voli v Ameriki predsednika republike?

Z imenovanjem predsedniških kandidatur s strani posameznih strank, se pričenja v Ameriki volilna doba. To vodijo takozvani vsenarodni odbori (National Committee) posameznih strank. Dne 4. novembra, na volilni dan je volilna borba zaključena.

Ker ni predsednik Zjedinjenih držav Severne Amerike dekorativna oseba, ki nima nobene prave besede, temveč je v njegovih rokah v resnici politično vodstvo države in je njen pravi vladar, je za predsedniške volitve največje zanimanje. In ker gre pri volitvah ameriškega predsednika za vladarja najmočnejše in najbogatejše republike sveta, zato vlada za ameriške predsedniške volitve po vsem svetu največje zanimanje.

Ameriškega predsednika se voli za dobo štirih let, ravno tako tudi podpredsednika. Podpredsedniško mesto pa je važno le v slučaju, da se predsednik odpove ali da umre, vsled česar tudi ne vlada za iz-

volitev podpredsednika posebnega zanimalja.

Amerika ne pozna direktne volilne pravice. Na dan volitev voli ljudstvo samo takozvane volilne može (elektors). Vsaka zvezna država ima toliko volilnih moži, kolikor ima poslancev in senatorjev. Država New York ima n. pr. 43 poslancev (representatives) in kot vsaka druga država dva senatorja. Število njenih volilnih moži znaša torej 45. Vsaka stranka postavi za vsako državo toliko kandidatov, kolikor je volilnih moži. V glasovnici so njihova imena navedena pod znakom stranke. Volilec na ta način ne glasuje naravnost za predsedniškega kandidata, temveč za volilne može. Izvoljeni so tisti volilni moži, ki so dobili največ glasov v določeni državi. Če glasuje v državi, ki ima 20 volilnih moži, 40% volilcev za stranko A, 35% pa za stranko B in 25% za stranko C, tedaj dobi stranka A vseh dvajset volilnih moži.

Drugi ponedeljek v mesecu januarju se zberejo nato izvoljeni volilni moži vsake posamezne države v kaptolu določene države, da glasujejo za predsednika. Prepisi glasovnic se pošljejo nato predsedniku se-

nata, ki jih odpre v skupni seji obeh zbornic in jih na seji sešteje. Izvoljena sta kandidata za predsednika in podpredsednika, ki sta dobila absolutno večino (enega čez polovico) vseh oddanih glasov. Novoizvoljeni predsednik nastopi svoje mesto dne 4. marca.

Januarski sestanek volilnih moži je seveda samo formalnega pomena, kajti že po novembrskih volitvah ve vsakdo, kateri kandidat da bo izvoljen.

Mogoče pa je, da noben kandidat ne dobi absolutne večine. To se zlasti rado pripeti, kadar so trije kandidati (kakor na primer letos). V tem slučaju pa izvoli poslanska zbornica za predsednika enega izmed onih treh kandidatov, ki so dobili največ glasov. To volitev mora poslanska zbornica izvršiti še pred 4. marcem. Glasuje se na ta način, da ima vsaka država en glas. V slučaju, da ni dobil absolutne večine noben podpredsedniški kandidat, potem izvoli z večino glasov senat za podpredsednika enega izmed kandidatov, ki sta dobila največ glasov.

Če poslanska zbornica ne bi bila v stanu iz kateregakoli vzroka izvoliti pred-

sednika republike v predpisanem roku, potem postane predsednik republike novoizvoljeni podpredsednik.

V slučaju pa, da ne bi izbrala predsednika poslanska zbornica in ravno tako tudi ne bi izvolil senat podpredsednika, postane takoj dne 4. marca, ko odloži stari predsednik svoje mesto, predsednik državni tajnik. Če on tega noče, potem pridejo na vrsto drugi člani ministrskega sveta. Predpogoj je samo ta, da imajo vso potrebno kvalifikacijo za predsednika, to je, da so najmanj 35 let stari, rojeni v Ameriki in da so najmanj 14 let stalno nastanjeni v Združenih državah.

Da je postal na ta način predsednik republike državni tajnik (ki odgovarja našemu ministrskemu predsedniku) se je zgodilo v Ameriki že dvakrat.

Lastnik:

Konzorcij »Narodnega Dnevnika«.

Glavni in odgovorni urednik:

Željnik Aleksander.

Tiska »Zvezna tiskarna« v Ljubljani.

Kar Vi hočete

to je Elzafluid. To pravo domače sredstvo, katero prežene Vaše bolečine. Poizkusna pošiljka Din 28.— Lekarnar Eug. Feller Stubica Donja, Elzatr 357, Hrvatska

Vedno zadnje novosti

SAMO

GRICAR & MEJAC,
Selenburgova ulica 3.

71

Naenkrat ga je predramil iz sanjarij voz, ki se je ustavil. Dospel je na cilj. Zdaj je mislil Tarzan zopet na sedanost. Vedel je, da bo kmalu umrl, pa se ni bal smrti. Za prebivalca strašne džungle je smrt nekaj vsakdanjega. Prvotni naravni zakon ga sili, da se trdovratno oklepa življenja in se bori zanj, a obenem ga uči, da se ne boji smrti.

D'Arnot in Tarzan sta prišla prva. Šele čez nekaj časa je dospel de Conde s Flaubertom in zdravnikom.

Trenutek sta se d'Arnot in Flaubert šepetaje pogovarjala. Grof de Conde in Tarzan sta stala ob strani. Zdaj sta jih sekundanta pozvala, naj se pripravita. D'Arnot in Flaubert sta preiskala pištole. Oba moža, ki sta se hotela v prihodnjem trenutku pomeriti, sta molčala ob strani, ko je Flaubert bral pogoje.

Stati morata s hrbtno drug ob drugem. Na Flaubertovo znamenje morata iti v nasprotno smer, vsak svojo pištole ob strani, in ko napravi vsak deset korakov, bo d'Arnot zaklical, da se ustavita. Nato se morata obrniti in streljati po mili volji, dokler eden pade oziroma ne odda vsak svoje tri strele.

Dočim je Flaubert govoril, je vzel Tarzan cigareto iz žepa in jo prižgal. De Conde je bil živa hladnokrvnost; bil je najboljši strellec Francije.

Flaubert je pomignil d'Arnotu in sekundanta sta postavila nasprotnika na njuno mesto.

»Sta pripravljena, gospoda?« je vprašal Flaubert.

»Da,« je odgovoril de Conde.

Tarzan je le priklimal.

Flaubert je dal znamenje. On in d'Arnot sta stopila par korakov nazaj, ko sta onadva šla počasi vsakeb. Šest! Sedem! Osem! D'Arnotove oči so zalile solze, ker je res ljubil Tarzana. Devet! Še korak in ubogi poročnik je dal zasovraženo znamenje, ki ga je moral dati. Bilo mu je, kakor bi izrekel smrtno obsodbo nad svojim prijateljem.

De Conde se je hitro obrnil in sprožil. Toda Tarzan se ni gnil. Njegova pištola je visela še zmiror ob njegovi strani. De Conde se je obotavljal, kakor bi čakal, da se njegov nasprotnik zgardi. Grof je bil tako siguren strellec, da ni prav nič dvomil, da ni zadel. Toda Tarzan se ni gnil, da bi dvignil svojo pištole. De Conde je ustrelil še enkrat, toda popolna ravnodušnost opičjega človeka, ki je mirno kadil svojo cigareto, je spravila najboljšega strelca Francije iz ravnotežja. Tokrat se Tarzan ni zganil, toda de Conde je vedel, da je zadel.

Toda naenkrat si je sledeče razložil Tarzanovo ponašanje. Nasprotnik je hotel hladnokrvno počakati prve strele, v upanju, da ne bo resno ranjen, potem pa ga je hotel po hladnem premisleku ustreliti. Grof je mrzlo spreletelo po hrbtnu. Bilo je od vraga. Kakšen človek je moral biti ta Tarzan, ki je z dvema kroglicama v telesu še stal in čakal tretje!

De Conde je tokrat skrbno meril, toda njegova sigurnost je popustila in ni zadel. Tarzan ni niti enkrat dvignil svoje pištole.

Trenutek sta si oba zrla naravnost v oči. Na Tarzanovem licu se je zrcalil genij izraz razočaranja, na de Condem pa rastoča groza in strah. Nikakor ni mogel še dlje vzdržati.

»Za boga svetega! Streljajte vendar!« je zakričal.

Toda Tarzan ni dvignil pištole. Pač pa je šel proti de Condu, in ko sta d'Arnot in Flaubert slabo razumela njegovo namero ter hotela planiti med njiju, se jih je obrnil z levico.

»Ne bojte se!« je dejal, »ničesar žalega mu ne storim.«

To je zvenelo nenavadno, vendar sta oba obšla. Tarzan je stopil tesno k de Condu.

»Gospodova pištola najbrže ni v redu,« je dejal. »Ali pa je gospod utrujen. Izvolite mojo pištolo, in poskusite še enkrat.«

Tarzan je ponudil začudenemu grofu svoje orožje.

»Moj bog, gospod!« je zakričal ta, »kaj ste znoreli?«

»Ne, dragi prijatelj,« je odvrnil opičji človek, »toda jaz sem zaslužil smrt. To je edini način, da operem krivico, ki sem jo storil vaši dobri ženi. Vzemite mojo pištolo in storite, kar sem vam rekel.«

»To bi bil umor,« je dejal de Conde. »Toda kaj ste storili moji ženi? Prisegla mi je, da —«

»Tega nisem mislil,« je hitro dejal Tarzan. »Vse, kar se je med nama zgodilo, ste videli. Toda to je zadoščalo, da je pala senca na njeno dobro ime, in da je razdrlo srečo moža, ki ga niti najmanj ne sovražim. Krivda je bila edinole na moji strani, in danes sem upal, da umrem zaradi tega. Sedaj sem razočaran, da gospod ni tako dober strellec, kakor so mi pravili.«

»Pravite, da je krivda edinole na vaši strani?« je živahno vprašal de Conde.

»Edino na moji strani. Vaša žena je čista. Ona ljubi le vas. Pregrešek, cigar priča ste bili, sem zakrivil jaz. Kar me je tja vodilo, pa ni zakrivila niti grofica, niti jaz. Tu imam pisanje, ki jasno potrjuje resnico mojih besed.«

Posetite od 15.-25. avg.

IV. VZORČNI VELESEJM

V LJUBLJANI

NAJUGODNEJŠA PRILIKA za nakup vsakovrste najboljše in najcenejše robe tu- in inozemstva.

Velesejmske legitimacije se prodajajo v denarnih zavodih vseh mest in dajejo pravo na 50 % znižano vožnjo tudi na brzovlakih (razen S.O.E. in br. 3, 6.)

PRIRODNE KRASOTE SLOVENIJE. STANOVANJA PRESKREBJENA.

DRVA

bukovih, kupimo vsako množino. V ponudbah je navesti ceno, množino in dobavni čas, ker se samo na iste ozira. Ponudbe pod »Drva« na upravo lista.

Turdka „Juhan“ d. 3 o. 3.

v Ljubljani.

Že nekaj mesecev rabim v svojem gospodinjstvu (na hrani imam več gospodov) Vaš izdelek »Juhan«. Vsakdanja raba istega me je trdno prepričala o njegovi izbornosti. Zlasti prav mi služi v sledečem slučaju: marsikateri dan hočem dati na mizo poleg dobre juhe mesto govedine pečenko. Ker moram pri današnji draginji zelo varčno postopati, napravim to tako, da skuham prejšnji dan več juhe. En del pustim za drugi dan, ko pečem pečenko. S pridatkom »Juhan« napravim izvrstno juho, katero dam na mizo poleg pečenke in tako imamo izvrstno juho (brez govedine) pa pečenko.

Tudi drugače rabim »Juhan« vsak dan in moram reči, da je izvrsten.

Velepoštovanjem

Marija M....k,

Ljubljana, Vidovdanska cesta.

IV. JAX in sin

Ljubljana

Gospodstva c. št. 2

priporočajo svojo bogato zalogo

pisalni strojev

„ADLER“ in „ORANIA“

šivalnih strojev

za rodbine in obrt ter

voznih koles

Styria — Dürkopp —

Orožno kolo

(Waffenrad).

Ceniki zastoj in franko.

—

MALI OGLASI

Kontoristinja

absolventinja 2. razr. trgovske šole, večša strojepisja, stenografije ter vseh pisarniških del poštena iz siromašne družine išče službo kot kontoristinja ali prodajalka v mestu ali na deželi. Ima 1 1/2 letno pisarniško prakso z dobrimi referencami. — Vajena vseh del v skromni domačiji, bi bila v izven uradnem času lahko opora gospodinj. — Začasno reflektira samo na oskrbo v hiši: pozneje po dogovoru. — Ponudbe prositi na upravo lista pod »Marjiva«.

Meblovano sobo

išče gospod za stalno. Ponudbe pod »Stalno« na upravo lista.

Lep postranski zaslužek se nudi

notnikom in krajevnim zastopnikom, ki bi hoteli prejeti tudi še zastopstvo ugledne ljubljanske trdnice.

Pisemne ponudbe z opisom dosedanjega službovanja n. z. natančno navedbo, katere trdnice in stroje sedaj zastopajo, je poslati na upravo lista pod »Lep postranski zaslužek«.

Beli damski filc-klobuki

došli. Cena od 180 Din višje. Minka Horvat, modistka, Ljubljana.

Harmoniko

boljšo, petvrstno, trdnice Lubas prodam ali zamenjam za boljšo. Pot v Rožno dolino št. 84 pri Stefanu, Ljubljana.

Gospod

s kapitalom želi znanja v vdovo, katera ima svoje stanovanje in pohištvo, ponudbe s sliko na upravo lista pod »Kapitalist«.

Lepo posestvo

v Visi, pripravno za vsako obrt, posebno za trgovce in gostilničarje, radi družinskih razmer na prodaj. Naslov v upravi lista.

Harmoniko

boljšo, petvrstno, trdnice Lubas prodam, Stefan, Pot v Rožno dolino 34, Ljubljana.

Ekonom.

prvovrstna moč, z večletno prakso (oženjen, starost 30) ki ima veselje posebno do poljedelstva in živinoreje, išče primerno mesto za jesen ali novo leto. Ponudbe je poslati pod »Ekonom«, na upravo lista.

Motorno kolo

„Puch“ 5 ks. v dobrem stanju se vsled odstopanja prodaja za 5200 Din. Jamski trg 198, Zelena Jama, Ljubljana.

Veliki godbeni avtomat

trdnice „Kmetec“ dobro ohranjen, primeren za večjo gostilno ali restavracijo se ugodno prodaja. Naslov pove upravo lista.

Trgovski pomočnik

izkušen v manufakturni in špecerijski stroki, vojašnice prost, išče mesta za takoj, kjerkoli Gre event, tudi za potnika. Ponudbe pod »Pošten« na upravo lista.

Kdo posodi 2000 Din

za izboljšanje male trgovine v dobrem industrijskem kraju, proti odplačilu v 10 mesečnih obrokih po 200 Din in obresti 25%, ubogemu invalidu z 100% delanostjo. Ponudbe na upravo lista.

10.000 Din

posojila se išče, event. se odstopi tudi stavbena parcela. Naslov v upravi lista.

Na prodaj

2 1/2 konjskih sil močan dinam. Rabilen samo 1 leto. Cena po dogovoru. Alojzij Vrhovec, Žužemberk.

Pletilni stroj

znamke „Ilirija“, št. 0, za pavlo in volno, dobro ohranjen, ki bi imela veselje do gostilne in nekaj premoženja. Le resne ponudbe s sliko pod »Stroji budočnost« na upravo lista.

Služkinja

boljša, m.a.s.a, išče mesta pri boljši rodbini, (tudi z otroki). Ponudbe pod »Pridna in zvesta« na upravo lista.

Trgovci,

mlad, samostojen, želi znanja v svrhu ženitve, z gospodinjstvom, ki bi imela veselje do gostilne in nekaj premoženja. Le resne ponudbe s sliko pod »Stroji budočnost« na upravo lista.

Prvovrstne premoge

na drobno in debelo za industrijo in domačo kurjavo

dobavlja

po najugodnejših cenah in plačilnih pogojih

Dom. Čebin

trgovina s premogom Ljubljana, Wolfova ul. 1/1.

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA

CENTRALA;

LJUBLJANA — DUNAJSKA CESTA

Podružnice:

Brežice
Celje

Črnomelj
Gorica

Kranj
Maribor

Metković
Novi Sad

Ptuj
Sarajevo

Split
Trst

Se priporoča za vse v bančno stroko spadajoče posle.

Delniška glavica:
Din 50.000.000—

Rezervni zakladi:
Din 10.000.000—

Brzjavni naslov:
Banka Ljubljana

Tel. št.: 261, 413,
502, 503 in 504.